

PARAISTEN SOLSIDANIN RANTA- ASEMAKAAVA ALUEEN LUONTO- ARVOJEN PERUSSELVITYS 2021

Alueella oli rantasipreiviiri

Sisältö

1. Johdanto	3
2. Aineisto ja menetelmät	3
3. Tutkimusalue	4
4. Tulokset	4
4.1 Alueen luontotyypit ja kasvillisuuden yleiskuvaus	4
4.2 Pesimälinnustonselvitys	6
4.2.1 Alueella pesivät /havaitut Lintudirektiivin (Council Directive 79/409/ETY) liitteen I pesimälajit	6
4.2.2 Alueella pesivät /esiintyvät kansallisessa uhanalaisluokituksessa (Hyvärinen ym. 2019) mainitut lintulajit.....	6
4.2.3 Muu linnusto	7
5. Yhteenveto	7
6. Lähteet ja kirjallisuus.....	8
7. Liitteet.....	9

1. Johdanto

Arkkitehtitoimisto Tarmo Mustonen Oy tilasi keväällä 2021 Suomen Luontotieto Oy:ltä Paraisten Älönsaarella sijaitsevan ranta-asemakaava alueen luontoarvojen perusselvityksen. Selvitys liittyy hankkeen ympäristösuunnitteluun ja ympäristövaikutuksiin liittyviin perusselvityksiin. Tehtävän yhteyshenkilönä on tilaajan puolella toiminut arkkitehti Tarmo Mustonen ja Suomen Luontotieto Oy:ssä Jyrki Matikainen.

2. Aineisto ja menetelmät

Tutkimusalueelta (karttaliite 1) selvitettiin Luonnonsuojelulain tarkoittamat suojeltavat luontotyypit (Luonnonsuojelulaki 1996/1096, 29§), Metsälain tarkoittamat erityisen tärkeät elinympäristöt (1996/1093, 10§) ja Vesilain (Vesilaki 587/2011) suojelema pienvesikohteet, kuten lähteet ja purot. Selvitys sisälsi myös uhanalaisten luontotyyppien (Raunio ym.) inventoinnin. Maastotyöt toteutettiin Luonnonsuojelulain luontotyyppien inventointiohjeen (Pääkkönen 2000) mukaisesti.

Luontotyyppiselvitys, jonka yhteydessä etsittiin myös uhanalaisia putkilokasvilajeja, tehtiin 27.5. – 7.7.2020 välisenä aikana. Alueen pesimälinnusto selvitettiin mahdollisen uhanalaisen tai vaateliaan pesimälajiston havaitsemiseksi (kts. pesimälinnusto-osio).

Selvityksen maastotöistä vastasi FM, biologi Jyrki Matikainen Suomen Luontotieto Oy:stä. Raportin taittoi Eija Rauhala. Selvityksessä käytetyn karttamateriaalin luovutti tilaaja käyttöömmme. Ennen maastoinventointia selvitettiin onko alueelta olemassa aiemmin julkaistua luontotietoa. Kyseiseltä alueelta ei julkaistua tietoa esim. uhanalaisesta lajistosta ole. Läheiseltä Tammon saarelta julkaistua luontotietoa on runsaasti.

Yleiskuva lohkon 2 metsäalueelta

3. Tutkimusalue

Tutkimusalue sijaitsee Paraisten pääsaaren eli Ålönsaaren luoteisosassa. Tutkittu tontti sijaitsee vesiuoman/kanaalin pääsaaresta erottavan pikkusaaren itäreunalla. Saari on rakennettu ja sinne johtaa silta etelänsuunnasta.

Kasvimaantieteellisesti alue kuuluu hemiborealiseen vyöhykkeeseen, jota myös tammivyöhykkeeksi kutsutaan. Tammivyöhykkeelle tyypillisiä ympäristöjä ovat jalopuulehdot sekä runsaslajiset niityt. Tutkimusalueella ei ole jalopuulehtoja eikä niittyjä, mutta yksittäisiä tammia (*Quercus robur*) alueella kasvaa.

4. Tulokset

4.1 Alueen luontotyytit ja kasvillisuuden yleiskuvaus

Lohko 1

Alueen eteläosassa on laaja hoidettu nurmialue, joka rajautuu eteläosiltaan saarta kiertävään vanhaan uomaan. Nurmialueen kasvillisuus on heinävaltaista ja perusheinien lisäksi alkueraisesta merenrantojen lajistosta alueella kasvaa niukkana mm. ketohanhikkia (*Potentilla anserina*), rantamataraa (*Galium palustre*), luhtamataraa (*Galium uliginosum*) sekä matalanurmikkaa (*Poa subcaerulea*). Alueen idänpuoleisella reunalla kasvoi muutamia rantakukkia (*Lythrum salicaria*). Kulttuurilajeista maahumalaa (*Glechoma hederacea*) kasvaa nurmen seassa hieman runsaammin. Nurmialue rajautuu idänpuolelta kapeahkoon järviruokoreunukseen ilman suurruohoniittyvyöhykettä. Nurmialueella ruokaili heinäkuun käynnillä kuusi valkoposkihanhipoikuetta (yhteensä 29 lintua). Osa aikuisista valkoposkihanhista oli sulkasadossa ja siten lentokyvyttömiä. Nurmialueella ruokaili myös juuri pesästä lähtenyt västäräkkipoikue ja alueella varoitteli toukokuun käynnillä rantasipi.

Lohkon 1 hoidettua nurmea

Lohko 2

Lohko käsittää rakennusten alueen ja rakennuksia ympäröivän metsäalueen, jota voisi luonnehtia puistometsäksi. Alueella kulkee polkuverkosto ja alueelta on poistettu tuulenkaadot ja muut lahopuut. Puusto koostuu varttuneista mänyistä (*Pinus sylvestris*), rauduskoivuista (*Betula pendula*) ja muutamista kuusista (*Picea abies*) sekä yksittäisistä tammista. Alueella kasvaa muutama vanhempi kilpikaarnamänty. Aluspuustossa ja pensaskerroksessa kasvaa jonkin verran pihlajaa (*Sorbus aucuparia*) sekä katajaa (*Juniperus communis*). Alueella on myös muutamia tammen taimia. Metsätyyppi on mustikkatyyppin kangasta, jossa aluskasvillisuuden valtalajiston muodostavat mustikka (*Vaccinium myrtillus*), puolukka (*Vaccinium vitis-idaea*) ja metsälauha (*Feschampsia flexuosa*). Muutamin kohdin sananjalka (*Pteridium aquilinum*) muodostaa hieman laajempia kasvustoja. Hieman vaateliaampaan lajistoon kuuluu niukka kasvava jänönsalaatti (*Lactuca muralis*). Polkujen reunoilla on muutamia kielokasvustoja (*Convallaria majalis*) ja myös ahomansikkaa (*Fragaria vesca*) kasvaa alueella. Lohkon 1 nurmialueen reunaan rajautuvalla alueella on pieni parin aarin kokoinen tervaleppäkuvio (*Alnus glutinosa*), jossa aluskasvillisuus on muuta aluetta rehevää. Aluskasvillisuuden valtalajina kasvaa mesiangervo (*Filipendula ulmaria*) ja muuhun lajistoon kuuluu mm. ranta-alpi (*Lysimachia vulgaris*).

Hieman rehevämpi metsälaikku lohkon 2 eteläreunalla

Yleiskuva lohkon 2 metsäalueelta

Lohkon 3 avokalliota

Lohko 3

Metsäkuvion sisällä on pienialainen avokallioalue, jossa kasvaa jonkin verran ketolajistoa. Lajistoon kuuluu niukkana kasvava kivikkoalvejuuri (*Dryopteris filix-mas*), ahosuolaheinä (*Rumex acetosella*), isomaksaruoho (*Sedum telephium*), kalliokieli (*Polygonatum odoratum*) ja metsälauha. Kallion reunalla kasvaa lehtoarhoa (*Moehringia trinervia*) ja kultapiiskua (*Solidago virgaurea*). Inventointiajankohtana kallioalue oli hyvin kuiva ja kasvillisuus kulottunutta.

4.2 Pesimälinnustoselvitys

Alueelle tehty pesimälinnustoselvitys tehtiin kartoituslaskentamenetelmää käyttäen. Selvityksessä inventoitiin Lintudirektiivin liitteen I pesimälajit sekä kansallisessa uhanalaisluokituksessa (Hyvärinen ym. 2019) mainitut lintulajit. Peruslinnustoa ei inventoitu. Pesimälinnustoselvitys tehtiin 27.5 toteutetulla maastokäynnillä. Muiden käyntien yhteydessä tehdyt lintuhavainnot huomioitiin selvityksessä.

4.2.1 Alueella pesivät /havaitut Lintudirektiivin (Council Directive 79/409/ETY) liitteen I pesimälajit

Valkoposkihanhi (Branta leucopsis)

Laji ei pesi saarella, mutta emot poikasineen ruokailevat lohkon 1 nurmialueella. Heinäkuun käynnillä osa aikuista linnuista oli sulkasadossa ja lentokyvyttömiä. Lähin lajin pesimäluoto sijaitsee saaren itäpuolella Tammon saaren ja Älön saaren välisessä salmessa.

4.2.2 Alueella pesivät /esiintyvät kansallisessa uhanalaisluokituksessa (Hyvärinen ym. 2019) mainitut lintulajit

Västäräkki (Motacilla alba) (NT=silmälläpidettävä). 1-2 paria

Uhanalaisluokituksessa silmälläpidettäviin lajeihin luokiteltu västäräkki pesii saarella vähintään yhden parin voimin. Laji havaittiin linnustoselvityksen yhteydessä ja heinäkuun käynnillä I tehtiin poikuehavainto lohkon 1 nurmialueella. Laji viihtyy puoliavoimessa ympäristössä ja alueella on lajille sopivia pesäpaikkoja.

Västäräkki pesi alueella

4.2.3 Muu linnusto

Ranta-asemakaava alueella ei pesi vesi- tai rantalintuja rantasipiä lukuun ottamatta. Heinäkuun käynnillä alueella havaittiin harmaasieppopoikue ja alueelle ripustetuissa pöntöissä pesi sini- ja talitiaisia. Vesialueella havaittiin kalatiroja ja laji pesii alueen itäpuoleisella luodolla naurulokkiyhdyksessä.

5. Yhteenveto

Tutkimusalueella ei ole Luonnonsuojelulain 29§ mukaisia suojeltavia luontotyyppisiä, eikä Metsälain 10 § tarkoittamia erityisen tärkeitä elinympäristöjä. Myöskään Vesilain (Vesilaki 587/2011) tarkoittamia suojeltavia pienvesiä ei alueella ole, kuten ei myös uhanalaisia luontotyyppisiä (Raunio 2008). Paraisten alueella ei esiinny ole liito-oravia, eikä alueen ranta- vyöhyke sovellu viitasammakoiden kutupaikaksi. Lepakoille sopivia talvehtimispaikkoja, kuten luolia tai syviä louhikoita ei alueella ole. Lintudirektiivin liitteen I lajeista alueella havaittiin valkuposkihanhi, joka ei kuitenkaan pesi tutkimusalueella. Kansallisessa uhanalaisluokituksessa (Hyvärinen ym. 2019) mainituista lintulajeista alueella havaittiin västäräkki. Alueella ei ole perinnebiotooppeja, eikä vanhaan asutukseen viittaavaa kasvilajistoa havaittu. Haitallisia vieraslajeja (putkilokasvit) ei alueella ole.

6. Lähteet ja kirjallisuus

- Airaksinen, O. & Karttunen, K. 2001: Natura 2000 -luontotyyppiopas. Ympäristöopas 46, 2. korj. painos, Suomen ympäristökeskus, Helsinki.
- Arnold.E.N & Burton J.A. 1978: A Field Guide to the reptiles and Amphibians of Britain and Europe.
- Geologian tutkimuskeskus GTK 2018. Maaperäkartta 1:20 000/1:50 000 ja kallioperäkartta 1:200 000. <http://gtkdata.gtk.fi/Maankamara>
- Hyvärinen, E., Juslén, A., Kempainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.
- Koskimies, P. & Väisänen, R.A. 1988: Linnustonseurannan havainnointiohjeet (2. painos). Helsingin yliopiston eläinmuseo, Helsinki.
- Laaka-Lindberg, S., Anttila, S. ja Syrjänen, K. (toim.). 2009. Suomen uhanalaiset sammalet. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Ympäristöopas. 347 s.
- Leivo, M., Asanti, T., Koskimies, P., Lammi, E., Lampolahti, J., Mikkola-Roos, M. & Virolainen, E. 2002: Suomen tärkeät lintualueet FINIBA. BirdLife Suomen julkaisu (No 4). 142 s. BirdLife Suomi. Suomen ympäristökeskus
- Meriluoto, M. & Soininen, T. 1998: Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt. Metsälehtikustannus. Tapio. Hämeenlinna.
- Mossberg, B. & Stenberg, L. 2005: Suuri pohjolan kasvio. Tammi. Helsinki.
- Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017: 1–278.
- Raunio, A., Schulman, A. & Kontula, T. (toim.). 2008. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Suomen ympäristö 8/2008. Osat 1 ja 2. 264 + 572 s.
- Ryttäri, T. & Kettunen, T. 1997: Uhanalaiset kasvimme. – Suomen Ympäristökeskus. Kirjayhtymä Oy. Helsinki.
- Ryttäri, T., Kalliovirta, M. & Lampinen, R. 2012 (toim). Suomen uhanalaiset kasvit. Tammi, Helsinki
- Sierla L., Lammi, E., Mannila, J. ja Nironen, M. 2004. Direktiivilajien huomioon ottaminen suunnittelussa. Suomen ympäristö -sarja, nro 742. Ympäristöministeriö, Helsinki 2004. 113 s.
- Söderman, T. 2003: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi – kaavoituksessa, YVA -menettelyssä ja Natura -arvioinnissa. Ympäristöopas 109. Suomen ympäristökeskus.
- Valkama, Jari, Vepsäläinen, Ville & Lehikoinen, Aleksi 2011: Suomen III Lintuatlas. – Luonnontieteellinen keskusmuseo ja ympäristöministeriö. <http://atlas3.lintuatlas.fi>. ISBN 978-952-10-6918-5. Sähköinen versio.
- Väisänen, R.A., Lammi, E., Koskimies, P. 1998: Muuttuva pesimälinnusto. – Otavan Kirjapaino, Keuruu. ISBN 951-1-12663-6.

7. Liitteet

Karttaliite 1. Tutkimusalue ja lohkorajaus

